

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Ill[ustrissi]mo Ac Rev[erendissi]mo Principi Ac D. D. D. Ildefonso A S.
Thoma, Malacitano Antistiti, Catholicæ Maiestati à Consilijs, &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

ILL^{mo}. AC REV^{mo}. PRINCIPI
AC D. D. D. ILDEFONSO
A S. T H O M A,

Malacitano Antistiti, Catholicæ Maieſtati
à Conſilijs, &c.

Vlli ignotum est (Ill^{me} ac R^{me} Princeps)
etſi ſacrarum, aut externarum littera-
rum diſciplinæ labra tantum admove-
rit, obſervatum veteribus fuiſſe ritum
(quem Chriſtiana deinde ſæcula ad cul-
tum Religionis traduxere) Navium
proras Deorum Imaginibus exornare,
quò præſentia vndarum pericula ijs tutoribus evaderent,
quos ſibi ad eſſe colendos propoſitis Imaginibus docuiſſent.
Iam diu in more poſitum erat (me docent Procop. in Iſaix
12. & Paulus Diaconus, lib. 18. art. 28. 11.) *ut in Navium*
proris Deorum Imagines depingerentur. Apud Poëtarum
Principem 10. *Æneid.* Apollinis Imagine gloriabatur Na-
vis illa, cuius

Aurato fulgebat Apolline Puppis,

Apud Sulmonenſem 4. Faſtorum Cybeles proferebat Effi-
giem altera

Et picta coloribus vſtis

Cœleſtem Matrem concava puppis habet.

Duoquè illa Evangelij fidera Paulus, & Lucas in *Navis Ale-*
xandrina, cui erat inſigne Caſtorum, (Act. 28. 11.) *vehebantur.*
Nimirum pereundi frequens diſcrimen optandam magis
cœleſtium opem Numinum, & ſæpius invocatam facile
reddebat navigaturis.

Eodem plane conſilio Liber hic, ceu ditibus onuſta mer-
cibus doctrine Navis, ſibi Numen adſciſcit; qui Regnorum,
ac Provinciaram longè latequè patentia Maria, (Aquæ
enim populi ſunt, & gentes, & linguæ. Apoc. 17. 15.) & mag-
norum etiam virorum naufragijs nota, decuruſus eſt. At fe-
lici omine ſolvit è portu, dum tuâ decoratur Imagine (Pr.
IIIme.)

Ex-

Experta est equidem Te Societas Iesu Numē tutelare, in eā, quam malignus spiritus (hæreticus nempe Iurieu in eo quem inscripsit infami libello, *Spiritus de Monsieur de Arnaud*: seu *Spiritus Arnaldi*, quondam exorientis in Galliā Societatis, imō & Ecclesiæ infensissimi hostis) excitavit, tempestate. O quot decumani fluctus in Cœlum vsque affultavere! de quibus oportune cum Psalte diceret: *Exaudi me in abscondito tempestatibus: probavi te apud aquas contradictionis.* Pl. 80. *In contradictionibus* (inquam cum Cassiodoro) *hæreticorū; quando aliquibus contradictionibus, velut venti flatibus excitamur.* Adstitit tamen, aspirante Deo, eloquentissima Illma. Dn. Tuæ protectio; ne Societati iniusta damnum inferret tempestas, rabidis impietatis malignæ fluctibus concitata. *Nisi enim quia Tecum Dominus erat in Nobis, cum irasceretur furor eorum in Nos, forsità aqua absorbuisset Nos.* Furor is erat, nullo iure, nullā ratione, sed irā stimulante ferverescens: *Irasceretur, dixit, quia iustissimas causas non habebant. Quid enim ad versus Dei famulos habere iustum poterant?* (Cassiod. ibi.) O pertimescendam Aquarum rabiem! *Aquam hic iniquos populos vult intelligi.* (Idem.)

Iure ergo magno Societas Iesu, huius in Libri fronte, ceu Navis prorā, Ill^{me}. Dn. Tuæ locat effigiem, sibi tot de titulis venerandam, Magna equidem si quæ tibi insunt, attendantur; si vero ea quibus ornari noluisti, conspiciantur, profecto maiorem. Verum quæ tantis par dotibus explicandis Imago menti possit occurrere? Solem depingemus. Is enim vnus est, qui Illma. Dn. Tuæ decora possit adumbrare. Nec immerito cum Ægyptijs venerabundi acclamabimus *Orienti Luci Tuæ: Salve, salve Nova Lux.*

Sane, si Antiquitatis speculationem consulimus, Sol insigni Dei simulacrum existit; siue eius originem quæramus, Nobilissima est: si ministerium, Diuinæ Beneficiæ Vicarius agnoscitur. Et quis eum ignoret, si vel Orientis cunas ad spexerit, vel lucentis beneficia expertus sit? *Solem Plato ipsius Boni conspicuum Filium nominavit: An origo vlla nobilior Bono? Credidit quoque esse Solem conspicuam Dei statuam in mundo ab ipso Deo positam. Denique quisquis non videt Solem in mundo Imaginem esse, Vicarium quæ Dei, is certe noctem nunquam consideravit, nec Solem suspexit Orientem, neque item illius*

illius animadvertit munera, nec Areopagitæ Dionysij monumenta unquam adiit. (Cassan. in Catalog. p. 12. confid. 8. ex Rhodigino l. 13. Antiq. lect. c. 14.)

Tu quidem (Pr. Ill^{me}.) ex Prælati munere, & ex heroicis, quibus splendes, virtutibus, Sol es: neque vividi, quibus in Solem evasisti, colores unquam oblitterari patietur veritas: *Anima enim benè picta est* (de te loquebatur quem maximè imitaris, Ambrosius l. 6. Hexam. c. 7.) *in qua est splendor gloriæ, & Paternæ imago substantiæ.* Nec fucatis egēs coloribus, qui & interno splendore, & externâ luce circumdaris, ut cum eodem dicere iure polysi: *Nos non velut quodâ perizomate operiamur. Quod intus est, foris luceat: quod foris est, intus operetur.* (l. de Elia, & ieiunio.) Quare nec nostrâ egent commendatione, cum radiorum tuorum indicio & ostendantur, & probentur Virtutum tuarum radij. *Neque enim Sol Interprete indiget; habet fulgorem Interpretem sui luminis, quo totus repletus est orbis. Illis illuminatio est fides sine indice quædam, ut ita dicam, ut inter testes; quæ alieno non indigent testimonio, ut subito universonum oculis effundatur.* (lib. 1. de Abel, & Cain, c. 6.)

Et tamen ut Solis ortum celebramus splendore notissimum, sapientis monitu, *Laudamus viros gloriosos in generatione sua.* (Eccles. 44.) Deinde ad beneficia memoranda deducimur: Quam vero clarus, & illustris tuus apud Mænobâ (Hispanè Velez) urbem ortus! Ex augustiori nobilissimâque progenie DD. Marchionum de Quintana, Comitum de Castronuevo, tuorum Parentum D. D. Iosephi de Porres Enriquez de Guzman, Catholicæ Maiestatis à Cubiculo, Filij D. D. Christophori de Porres Enriquez de Guzman, Alcantarensis militiæ Equitis, Comitum de Castronuevo, Catholici Regis Oeconomus, Granatensis oræ maritimæ Generalis armorum Gubernatoris: & D. Dnæ Constantiæ de Ribera & Horozco, Marchionis de Mortara filia. Primus hic nascentis fulgor quantum adserit gloriæ! *Origo ipsa iam gloria est: laus nobilitati conascitur: idem Vobis est Dignitatis, quod vite principium.* (Calsiodor. 3. var. 6.) Felix profecto Malaca, tali Principe, ac Pastore! *Beata siquidem terra, cuius Rex nobilis est, in spiratis litteris prædicatur.* (Eccles. 10.) At quod sublimius, tua hæc (Pr. Ill^{me}.) nobilitas statim affulget in vultu,

vultu, quo etiam virtutum tuarum characteres exprimuntur, *Per formæ gratiam mentis pulchritudine placentem refert facies sanguinis decus: proditur animi natura per vultum.* (Calsiodor. ibid.) Nescio enim quo mirabili naturæ fœdere species corporis simulacrum est mentis: (Ambr. 2. de Virg.) & sæpe *Natura membra componit*, (observante Medicorum pene Principe Galen. 1. de vlu part.) *prout moribus animi convenit.* Cæcus sit oportet, qui vocem ex ore non percipit sponte proclamantem. *Imago certè quædam animi loquitur in vultu,* (Ambros. exam. 6. 9.) *vbi & conscientiam emînere, vidit Cordubensis.* (2. de Benef. c. 25.)

Adeò vel Te tantùm aspicere lucrum est, vt præcepti loco sit, & correctionis subeat vicem. *Nempe plerisque etiam iusti aspectus admonitio correctionis est.* (Ambr. in Pl. 118. v. 74.) Tibi, opinor, id perpolivit speculum (vel ipse fateberis, si consulas, Ill^{me}. Pr.) quod Valentiniano Imperatori objecit Chrylostomus. (hom. in Eutrop.) *Oculus suaviter, & gratiosè arridens, genæ rubore purpureo suffusa, labia coloris phœnicei, candor efflorescens, Augustissima quæque species, plurimum creditur habere de Cælo.*

Principem Te natura destinabat, quæ provida aptam tanto spiritui sedem præparavit, & studuit, vt illius excellentiæ magnitudinem statim ostentaret: aut adeò nobilem spiritum sedulo efformatæ Sedi coaptavit industria. Et licet vtrumlibet æquè proficiat in gloriam, nec audeat in suo ad Theodosium Panegyrico Pacatus, quid magis veritati consonum videatur, asserere; id tamen dubitare fas non fuerit, plurimùm Cælo debere tuæ Ill^{me}. Dñis. Imaginem. *Sive enim divinus ille animus venturus in corpus dignum prius metatur hospitium: sive cum venerit, fingit habitaculum pro animo suo: sive alterum ex altero crescit, & cum se paria iunxerunt, vtraque maiora sunt.* (Pacat. Paneg. ad Theod.)

Rapuerunt Parcæ Parentes tuos, Avumque pateram, Ill^{me}. Pr. primoque in flore pueritiæ Statûs de Quintana, & Comitatus de Castronuevo iam hæres, prima etiam lineamenta accepisti ab Illustriss. & Excellentiss. tuo Avunculo D. D. Antonio Enriquez Malacensi Episcopo, à Consilijs statûs prædicti D. Comitatus de Castronuevo Fratris dignissimi; quem ob sublime ingenium, prudentiamque rebus tum

Eccle-

Ecclesiasticis, tum Politicis tractandis apprimè idoneam, Aragoniæ Proregem Maiestas Catholica designavit; *Excelsum sic fecit Aaron fratrem eius, & similem sibi. Quo esset Corona aurea super Mithram eius, expressa signo Sanctitatis, & gloria honoris, opus virtutis.* (Eccles. 45. 7. & 14.)

Nec opus iam antiquissima Familiæ tuæ decora evolvere: cum vna Patris, Patruique memoria satis ad laudem suppeditet, & honorem. Nam ut prima secula transeamus, quæ affatim viros sunt visa proferre præcipuos; gemino radios Patris, ac Patruî decore conspicuus. (Cassiod. l. 2. ep. 5.) Eius rei causâ Regius Senatus decreto suo Excell. Avunculum tuû, Educatores etiam, ac primæ illius ætatis institutores destinavit: *Doctrina enim, & boni mores, dum puerilis adhuc animus est, instillantur, & insculpuntur; cum eorum anima in puris naturalibus sit, ut tabula rasa, in qua quidquid libuerit, ab initio liceat sculperè, vel pingere.* (Lelius Zecch. de Civ. & Christ. institutione, c. 3.) Hæc institutione efformata est in Tuo pectore (Illme. Pr.) vivida quædam ac spirans Imago Illustrissimi Parentis, Excellentissimique Avunculi, quæ disciplinæ licet imitatio. Pater quoque, & Patruus illustri laude conspicui; quibus omnibus ita demum similis adoleres, qui imbutus honestis artibus fuisti, quas plerumque refert à quo potissimum accipias. (Plin. lib. 3. ep. 8.)

At hæc rudimenta, ut ita dicam, excelsa licet, & grandia, amplius longè perfecta sunt in Sacro, ac Venerabili Prædicatorum Ordine, quem possessis per sexdecim annos Statibus de Quintana, & Castronuevo meritò prætulisti. (Pr. I.) Ibi capilli Tuis ipse affectibus dominari. In obedientiæ Schola Artem illam maximam miserendi tot tibi futuris subditis dididisti: in Imperio autem efficaciores vivendi præceptiones tuis moribus, legum vicem agētib; instillasti. *Flexibiles enim quamcumque in partem ducimur a Principe, atque ut ita dicam, sequaces sumus: huic enim chari, huic probati esse cupimus; quod frustra speravere dissimiles: eo què obsequij continuatione pervenimus, ut prope omnes homines unius moribus vivamus.* (Plin. Paneg. Traiani.)

Hoc verè atque eleganter à Plinio dictum sciebas; eoque consilio quidquid præcepta exequi possent, mutâ quadam, sed penetrabili voce exempla prævenerant: *Nam vita Prin-*
cipis

cipis censura est, eaque perpetua: ad hanc dirigimur; ad hanc convertimur, nec tam imperio nobis est, quam exemplo. Quippe infidelis recti magister est metus. (Idem. ibid.)

Sed quis tua (Ill^{me}. Pr.) exempla dinumeret? Sive obedientis, sive imperantis: sive in Scholis, sive in disceptionibus, sive in Cathedris, sive discendo, sive docendo: ubique enim eò altè collimasti, quò perventurum neminem sperare fas est. Denique verus per omnia Religionis Alumnus, Filius, Parens; & quidem eo in Ordine, qui maiorem Imagini tuæ elegantiam, validioremque vim inderet, amicè conciliatas: *Et assumpsi mihi duas virgas, unam vocavi Decorem, & alteram vocavi Funiculum, aiebat Vates. (Zach. 1.1. & ibi Glossa) Idest, duos Ordines, Prædicatorum scilicet, & Minorum.* Decori Fortitudinem adjunxisti, Divini exempli Sequax: *Decorem indutus est, indutus est Dominus Fortitudinem. (Ps. 92. 1.)* Quàm oportune autem Fortitudine ornatus es, ut contra Impios pro Societatis Iesu arma arriperes! *Fortitudinem induit, quando in Passione suâ Iudeis se tenère querentibus respondit, Ego sum. (Cassiod. ibi.)* At quæ illa arma? Quàm limata, quàm fortia, quàm ad revincendos hostes validissima, quæ in tuâ *Catholica Querimonia* intorsisti; nec pugnasti tantum, verum & expugnasti! Respiciebas Iesu Societatem Sacri Ordinis Prædicatorum Socium Agmen, quorū vel ab incunabulis amicas dexteras sibi dederunt Summi Duces. Magnum illum Imperatorem Franciscū Romæum, Sacræ Dominicanæ Militiæ Generalem Magistrum audiebas edicentem.

VNIVERSIS IN CHRISTO VENERABILIBVS

Patribus, & Fratribus Ordinis Prædicatorum ubique terrarum constitutis, Frater Franciscus Romæus è Castillione, Sacræ Theologiæ Professor, ac totius dicti Ordinis humilis Gen. M. ac servus, salutem, & Spiritus Sancti consolationem.

P*Ateat vobis qualiter hoc calamitoso tempore, quo Religio Christiana hæreticorum telis impetitur, malorum quæ Christianorum perversis moribus labefactatur, novus ordo Presbyterorum Regularium, subtitulo nominis Iesu, de Urbe quasi præsidaria*

diaria manus, Dei benignitate submissus est: quem ob ingentes fructus quos lectionibus, & concionibus publicis, privatorum ad hortationibus, confessionum audientia, ceterisque sacris exercitijs, ac Sanctorum morum exemplis in Ecclesia facit, Sanctissimus in Christo Pater, & D. N. Paulus Papa III. approbavit, & confirmavit. Quod ideo vobis significatum volumus, ne huius instituti novitate seductus quispiam vestrum commilitones suos ad eundem scopum tendentes, & a Deo sibi suppetias missos, per errorem fortassis oppugnet, eorumque detrahat institutis, quorum fructibus gratulari, & pios actus emulari debuerat. Credimus quidem vos omnes, & tunc potest celesti sponso dilectos, & amicos, & varietati, qua sponsa illius amicitur, non detracturos; sed eam potius charitate, qua congaudet veritati, complexuros, & exosculaturos. Attamen ne officio nostro desimus, omnesque motus praeveniamus, vobis omnibus, & singulis praefatis Fratribus, praesentium tenore, mandamus, & auctoritate nostri officij in virtute Spiritus Sancti, & sanctae obedientiae, ac sub penis arbitrio nostro taxandis praecipimus ne dicto Ordini per Apostolicam Sedem approbato, & confirmato, aut eius institutis ullo modo detrahere, aut obloqui audeatis, tam in publicis lectionibus, sermonibus, & congressibus, quam in privatis vestris colloquijs; quin potius eum, Presbyterosque eius tanquam vestros commilitones invocare, & contra impugnantes protegere, & tueri studeatis. In quorum fide, & robore has fieri, & nostri officij sigillo muniri iussimus.

Datum Romae 10. Dec. 1648.

F. R. G. M.

Clara adeo nobilitatis ac meritorum coniunctio facilem tibi (Illmo. Pr.) gradum fecere, imo & debitum, ut ad excelsiora dignitatum culmina citius evolares, quasi geminis instructis pennis: Si Te aut Nobilitas sola decoraret, (videor mihi Catholicum Regem, Theodorici Regis usurpantem verba auscultare apud Cassiod. lib. 2. ep. 5.) aut meritorum tantum laude polleres, conferendas forsitan dignitates dilatione probabili libreres; ne magna vilescerent, cum simul omnia fundarentur. Nunc autem cum Te universa facto agmine comitentur, nec desit uni, quod praedicatur in pluribus, convenit iustitiae nostrae, ut cum Tu copiosa bona protuleris, uberrime te repleat magnificentia principalis. Optabant Hispaniae Te Praeulem videre,

re, sibi felicitatem ex tuâ exaltatione præfagientes; eoque argumento gratissimam Sedi Apostolicæ fore augurabantur: *Eo necesse erat Romam velle, quod cuncti videbantur optare: miroque prosperitatis eventu firma circa eos custodiebat arbitrium voluntas vaga populorum; quod inter cæteras dignitates munus iudicemus esse præcipuum.* (Ibid.)

Atque ita splendori Domus de Quintana, clarissimis Tuarum Virtutum radijs, ac Religiosæ Vitæ, domesticæquè gloriæ ornamentis concinnè superpositæ sunt Oxomenses Infulæ, quibus aptam Sedem meritorum tuorum Cæni paraverant. *Tot igitur Parentum laude decoratus, tot etiam morum luce conspicuus, sume, post consulares fasces emeritos, patriatûs insignia, tuarum munus plenarium dignitatum, & cæni honoris infulis adultam tinge cesariem, qui meritorum laude ætatis præiudicia superasti.* Regiam profecto Vocem! Inde brevi Placentinam, ac deinde Malacensem ad Sedem translatus es. Quippe meritorum cursum apud iustissimum Principis animum æmulabatur velocitas munerum. *Nec enim crescendi vobis hic ordo, qui multis est: paulatim proveri mediocris probatur esse virtutis, dum morosus agnoscitur, quod sub lenitate præparatur.* (Ibid.)

Sed iam Malacensi in folio locatam Imaginem tuam (Pr. I.) omni amoto velamine conspicari fas nobis fuerit. Quantum ea Divinitatis præsefert intuentibus? Præsul nimirum suis humeris grave Episcopatus Onus, & Bonum laboriosumque Opus (Pauli testimonio 1. ad Timot. 3. 1.) sustinens, cui *Factus est Principatus eius super humerum eius.* (Isai. 9. 6.) *Exponere voluit, quid sit Episcopatus, quia nomen est Operis, non Honoris.* (Aug. de Civ. Dei, lib. c. 19.) Cum verum sit Philosophi Cordubensis pronuntiatum: (lib. de Brev. vitæ) *Est inter Onus, & Honorem non tam allusio vocis, quam ipse expressa veritas.* Nimis ex vero Imagini huic tuæ (Pr. I.) Apostolicæ appingas epigraphen: *In omnibus labora: ministerium tuum imple.* (2. Timoth. 4. 6.) O præclarum Artificem, qui eâ perfectione depinxeris Præsulem, ut vndeque spectatus irreprehensibilis, vel ipsis appareas non rectè obtuentibus! *Vt is qui ex adverso est, vereatur nihil habens malum dicere,* (2. ad Titum. 8.) nec vel Momus ipse reprehendere. *Tanta illum diligentia pingit, ut qui se ad eam rem*
præ-

præparare velent, ad quantam virtutis celsitudinem sibi ascendendum esse agnoscerent. (Crylost. 1. ad Timot. hom. 10.) Vix ad eam agnoscendam attingat, nisi qui expertus sit. *Vt enim de Pictore, Sculptore, Fictore, nisi Artifex, indicare non potest:* (Plin. l. 1. ep. 10.) Ita nec Præulis lineamenta omnia perficere, nisi qui Præsulem ad amussim effinxerit. Prævit tamē Apostolus, & subtili penicillo ob oculos posuit eam Prælati Ecclesiastici effigiem, qualem in Te (Pr. I.) suspicimus mirabundi.

Sufficiebat autem vel vna Principis conditio, vt omnium Te oculis expositum, ac famæ iudicio creditum censes. (Pr. I.) *Habet enim hoc primum Magna Fortuna,* (vt in suo Traiano Plinius expressit) *quod nihil tectum, nihil occultum esse patiatur. Principum vero non modo domos, sed & cubicula ipsa, intimos quæ secessus recludit, omniaquæ arcana noscenda famæ proponit, atque explicat. Sed tibi, Cæsar, nihil accomodatius fuerit ad gloriam, quam penitus inspicere. Sunt quidem præclara, quæ in publicum profers; sed non minora ea quæ limine tenes.* Aptiora Tibi (1. Pr.) verba, qui factis exprimis, quorum testes tot habes quot te intuentium oculi sunt.

Quod ad vigilantiam spectat, *Tu vero Vigila,* ait Paulus. (Timoth. 24. 5) *Totus oculus es, totus Mens, nullum sine curâ pervigili tempus Tibi elabitur; scilicet totus in eo animus est Tuus, vt vigilet, vt pascat, vt exploret, ac quod vulgo dicitur, superintēdat Gregi Christi.* (Hieron. ad Nepot.) Hæc solitudine, è Sede tuâ, totum tibi creditum circumspicis Orbem, ac lustras, omnia audis, omnibus ades, ac tam promptè provides, ac si vbique præsens adstares. Hoc Principis est: *Velicissimi syderis more omnia inuisere, omnia audire, & undecunque invocatum statim velut Numen adesse, & assistere.* (Plin. ibi. Caufinus in Parall. Eloq. Sacræ, lib. 1. r.) Earum Imaginum more, quarum quocumque te convertas, in te oculos defixos conspicias. *Sobrium ac vigilantem dixit Paulus futurum Episcopum: Hoc est, clarissima mentis acie præditum, innumerisque habentem omni ex parte oculos,* (Argos alter, imo potius Cherubim plenus oculis esse debet) *quibus acutissime cuncta prospiciat.* (Chrysoft. ad id Pauli, *sobrium.*)

Hincque illud maximi pendendum nascitur lucrum, vt nemo suo muneri deesse audeat, Te absentem arbitratus;
¶ ¶ nemo

nemo fatigatus deficiat, aut tepescat velut à tuo calore absconditus; cum nec virtuti munerandæ, nec castigandæ improbitati absens vnquam sis, inclamesquè identidem: *Securitas te nostræ non inducat absentia. Quidquid feceris, Nos videmus, qui vsu ipso subtilissima perquisitionis, & errores primâ fronte possumus reprehendere, & laudabiliter operata iudicare.* (Cassiod. l. 7. ep. 18.) *Vigilas semper, I. Pr. Nec tuæ vnquã clauduntur ianux, vbi tuta statio, portus què securus ijs qui vel infortuniorum suorum iactantur fluctibus, vel incertum enavigant mare, dum ambiunt. Apud Romanos (celebratum id Rhodigino, lib. 8. Ant. lect. c. 1. & exinde Tympio in Spec. Principum signo 7. n. 2.) Tribunitia Domus fores non interdix, non item noctu occludebantur; ceu portus quidam, ac refugium celebre, quò indigentibus semper, & facillè pateret aditus. Audis omnes, omniumque vota, caulæ, preces Te paratum, ac facilem habent: Videmus vt Provinciarum desiderio, vt singularum etiam Civitatum precibus occurrat Tuæ sollicitudo Mentis: Nulla in audiendo difficultas, nulla in respondendo mora: adempt statim, dimittantur statim: tandemque Principis fores exclusa legationum turba non obsidet.* (Plin. ibid.) Hoc Solis nempe est, omnia conspicerere, perpetuâque gyratione cuncta incessabili motu, nullâ fatigatione, lustrare. *Præclarus is est, Eximius, omnia intuens, omnia exaudiens.* Plin. l. 2. Histor. c. 6.) *Oritur Sol, & occidit, & ad locum suum revertitur.* (Eccles. 1.) *In omnibus labora.*

Nemo est cui vel semel adire Te, & alloqui concessum sit, cui non etiam Tuarum Virtutum amorem instilles maximû: legitur enim Tuo Sermone præclarissima Vitæ Tuæ conformatio; *Talis hominibus fuit Oratio, qualis Vita.* (Senec. ep. 177.) *Elucet index puritatis: Index Animi est Sermo.* (S. Leo ep. 7.) *Et vt in Speculo Tuæ Mentis Candor statim totus apparet: Oratio vultus animi est.* (Sec. ep. 115.) *Speculum enim Mentis plerumque verbis refulget.* (Ambr. 1. offic. 18.)

Addis Virtuti Benignitatem. *Sanctum, Benignumque Episcopum Paulus exoptat: cuius in te caracter exprelsissimus, qui & eloquij dulcedine, & benefaciendi nativâ quâdam propensione mirificè effulges. Benignus est Vir sponte ad benefaciendum paratus, & dulcis ad eloquium.* (Ibid. 10. Etym. c. 2.) *Benignitas quippe (docente Ang. P. 2. 2. q. 81. art. 1.) est habitus*

habitus voluntarie benefactoris. Nec lucet tantum, sed & ardet, Ignis instar, Sancta hæc flamma, quâ omnia Opera tua flagrant, I. Pr. quâque omnibus lucem, calorem, vitamque largiris. Dicuntur enim benigni, quos bonus ignis amoris fervere facit ad benefaciendum. (Ang. D. 1. 2. q. 70. art. 3.) Quæcumque Tellus bona percipit, aut ipse ea Sol efficit, aut alias causas inferiores suo benigno influxu movet & adiuvat, ut efficiant. Quidquid adest nobis boni, Solari potestate adest, vel ab ipso tantum, vel etiam si ab alijs, id quidem vel à Sole absolvitur, vel à Sole per alia. (Cassan. supr.) Hoc & à Tuâ benignitate experiuntur Malacenses, & quotquot Tuo subsunt imperio.

Prævenis vota, nec præmio dignis longâ expectatione opus est, aut ambitu, cum gratia precationem antevertat. Necessitatem, gravissimo egentium tormento, liberat, rubore petendi: inde accrescit beneficijs tuis pretium, quo maiora sunt ac videntur, cum præter muneris magnitudinem, auferant accipientibus sperandi molestiam. *Omnis benignitas properat, & proprium est libenter facientis, cito facere. Tardè velle, nolentis est argumentum: & qui cito dat, bis dare intelligitur. Celeriter præstanda sunt beneficia, ut potius accipiat improvidus, quàm importunus extorqueat. (Ild. Episc. Turon. ep. 27.)*

Quid de Mansuetudine dixerim? *Non Superbum, non Iracundum, non Percussorem, ait Apostolus. Non gregi tuo imperas factu dominantis, aut magnitudinis comite supercilio, sed Pastoris adfectu. Nec dominantes in Clero (aiebat D. Petrus) sed forma facti gregis ex animo. Pastores enim (ais cum Chrylost. ep. 52.) facti sumus, non percussores. Et Divini Pastoris exemplo, monituque, si Bonus Pastor proprias Oves vocat nominatim. (Ioan. 10.) Tu, Pr. I. Clerum tuum ex nomine nosti univèrsum. Solem hæc etiam imitaris amabili Luce, quem Pastore vocavit Pindarus: (apud Nat. com. l. 4. c. 10.) Et clarum Apollinem, viris lætitiâ amicis, propinquum Custodem ovium. Nunquam animi Tui, non penetralia dixerim, sed nec limina sacra vel hospes calcavit Iracundia; ubi perpetuam fixit sedem clementia, illius æmula qui edixit suis: *Discite à Me, quia Mitis sum, & humilis corde. (Matth. 11. 29.)* Hæc reliquis Virtutibus perfectionē addit: *Fili in Mansuetudine perfice Opera tua. (Eccl. 3.)* Hæc Te Deo, Homi-*

992

nibus

nibus què dilectum reddit, ac benedictionibus implet, Dilectus Deo, & Homini-
bus, cuius memoria in benedictione est. (Eccl. 45.) Propter Mansuetudinem Moyses, qui erat Mansuetissimus super omnes homines, qui morabantur super terram (Num. 12.) specialiter amicus Dei fuit. Domesticam nostri vocem P. Angelici. (lib. 2. de Erud. Princ. c. 10.)

Tuæ autem Mansuetudinis tot testes habes, quot sunt, qui Te noverint, homines; sed qualem exposuit Iacobus: (Ep. c. 3. v. 13.) Ostendat in bonâ conversatione operationem suam in Mansuetudine Sapientia. Sapiente vteris Mansuetudine, I. Pr. & quæ merita vel tacendo discernat. Magnum ita exprimis Basilium: Ille ut bonis arridere solebat, quasi hoc signo eorum collaudans, ac probans Virtutem: sic improbos asperiore aspiciebat vultu, quibus taciturnitas sola loco increpationis ac correctionis erat. (Nazianz. de laude Basilij.) Ita severitatem ipsam condidit. Quid? in omnibus cognitionibus quàm mitis severitas! Quàm non dissoluta clementia! (Plin. Paneg. Traian.)

Nec minus Tua Sapiens est Humilitas. Audis monentem: Attende ne in stultitiâ humilièris. (Eccl. 31. 10.) Qui Te inter Tuæ Ecclesiæ Senatores viderit, vnum ex ijs videre se mirabitur. Rectorem Te posuerunt? noli extolli: esto in illis quasi vnus ex ipsis. (Eccl. 32. 1.) Ita splendoris magnitudinem moderaris, ut nulli tenebras obijcias. Tu tamen maior omnibus quidem eras, (dicerent cum Plinio ibid.) sed sine ullius diminutione maior: eandem auctoritatem præsentem Te quisque, quam absente, retinebat. Quin etiam plerisque ex eo reverentia accesserat, quod Tu quoque illos reverebaris. Vera profectò Humilitatis Ars, in quâ & subditi quod mitentur, inveniunt; & debita Tuæ Muneris reverentiæ nil decedat. Ut & auctoritate nostrâ, quod formident, videant; & de Humilitate quod imitentur, agnoscant. (D. Greg. 24. Moral. c. 10.) Quàm id difficile visum pluribus! Severitatem incunditate condire, & gravitatem facilitate, & comitati coniungere, magnum, ac perdifficile videri solet. (Fr. Patric. lib. 4. de Regno, tit. 3.) Verum Tu vnus es, Pr. I. in quo mirabili fædere tam diversa conveniunt præconia. At Principi nostro quanta concordia, quantusque concentus omnium laudum, omnisque gloriæ contingit! Ut nihil Severitati eius Hilaritate, nihil Gravitati Simplicitate, nihil Maiestati Humanitate detrabatur. (Plin. Paneg.) Hoc quoque

que Solem æmularis, Pr. I. qui nullo suæ Magnitudinis detrimento, & summo in Cœlo conspiciendum se præbet, & simul in profundis etiam Aquis, velut in speculo faciem ostendit, vbi ipsa demissione maior apparet. *Argumento sunt, que in aquâ visuntur grandiora, corpulentioraque. Nam & ex puteis altioribus Sol conspectus ad ipsum patitur.* (Cassian. Catal. part. 12. confid. 8.)

Sed venio ad *Doctõris* elogium, quod Solis esse quasi nativum docet ipsa Veritas: *Vos estis Lux Mundi.* (Matt. 5. 6.) *Quid enim Veritatem magis aperit, quàm Sol, & omnem tenebrarum caliginem ex humanis rebus dispesit?* (Natal. Comes l. 4. Mythol. c. 10.) Equidem in Te, Pr. I. Spiritus Sanctus Gratiã Sermonis, quæ & in Verborum energiã, in doctrina delectu, in eloquij suavitate, auditorum corda permovẽte graviter, & attrahente elucet. *Alij datur per Spiritum sermo Sapientiæ, alij sermo Scientiæ.* (1. Corinth. 12. 8.) *Quod efficaciter loquatur, quod pertinet ad Gratiã Sermonis.* (D. Tho. 2. 2. q. 177. ar. 1. c.) *Et primò quidem ad instruendum intellectu; quod fit, dum aliquis sic loquitur, quod doceat. Secundò ad movendum affectum: quod fit, dum aliquis sic loquitur, quod Auditores delectet; quod non debet aliquis quærere propter favorem suum, sed ut homines alliciantur ad audiendum Verbum Dei. Tertiò ad hoc quod aliquis amet ea, quæ verbis significat, & velit ea implere. Hæc præ alijs Tuo in Sermone effulget Gratiã.*

Arbores olim suis Numinibus destinabat Antiquitas: ex ijs Soli Laurus dicabatur. *Arborum genera Numinibus suis dicata servantur: Apollini Laurus.* (Plin. 12. Histor. c. 1.) *Quia naturæ ipsius Apollinis convenit, cum arbor sit naturæ calidæ, cuius folia & fructus siccant, & calefaciunt vehementer, atque magis etiam ipse fructus.* (Natal. ibid.) Deinde *Lauro* folia non destuunt. (Plin. l. 16. c. 21.) Commendat ergo Soli Laurum Calor, Medicina, Perpetuitas. Arborem etiam habes, I. Pr. & maximè Tuam, ut Sol videare. *Quid enim tam Tuum, quàm Tu?* (Aug. tract. 29. in Ioan.) Laurus es, secus Divinæ Gratiæ fluentia perennia, cuius irrigatione nunquam marcescent Veritatis, ac Doctrinæ folia, quibus & Calorem indis, & malis mederis.

Quæ illa eloquentiæ ac Doctrinæ Vis, qua in Ferdinan-
di

di III. Castellæ Regis Apotheösi proclamasti? Quæ Suada
 Medulla in Quadragesimalium exhortationum varietate?
 Quæ in ijs verè Pastoralibus Epistolis pascua salubria, ve-
 lut ab Apostolo dictata? Sive cum sterilitate campi labo-
 rarent, Tu animos fecundabas: sive cum nutaret horrendū
 terra, Tu, Pr.I. confirmabas mentes attonitas: sive cum fa-
 vete Numine apud Viennam fusus fugatusque est Turcarū
 Exercitus, Tu pro omnibus grates rependebas. Quid de eā
 dicam ad Catholicos Principes Proclamatione, quā tubæ
 cœlestis in morem omnes ad sacrum fœdus ineundum, bel-
 lumque Turcis inferendum commovebas? Quid de alterā,
 quā Dei cultum, ac statos Ecclesiæ ritus, Sanctasque rerum
 Sacrarum cœrimonias observari studiose præcipiebas?
 Mitto Catholicam Quarimoniam, de quā iam altè conque-
 runtur Hæreticorum filij. Nimirum hoc est Arborem esse,
 suo fructum ferentem tempore; sive vno verbo, hoc est esse
 Doctorem verè magnum. *Et erit tanquam lignum, quod plan-
 tatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in
 tempore suo. (Pl. I. 4.) Comparatur autem merito talis Doctor
 ligno (accinit Lyra) secus decursus aquarum plantato: quia fide-
 libus Doctoribus fluente adsunt Divinæ Gratiæ. Et folium eius
 non defluet: (consonat Cassiod.) idest, sermo ipsius nullo casu à
 veritate discedit. Sic ex fructibus agnoscendam perpetuo
 tuam Imaginem posteritati proponis, Speculum mentis Tuæ,
 in quo Te omnis atas ventura possit inspicere. Contingit enim
 dissimilem Filium plerumque generari; Oratio dispar moribus
 vix potest inveniri. (Cassiod. I. var. præfat.)*

Arbor es fecunditate: Per viginti annos Senatuum tuum,
 Te dignum Præsule, ad injuriarum remissionem, ac Eucha-
 ristix Sacræ suscipiendæ præparationem exhortatus es Fe-
 riā 4. Hebdomadæ pœnosæ, ideòque Sanctæ; idem semper
 fuit tuæ alloquutionis fructus, semper tamen diversus. *In
 medio plateæ eius, cœlestis nimirum Hierusalem, & ex utra-
 que parte fluminis Lignum Vitæ afferens fructus duodecim, per
 menses singulos reddens fructum suum, & folia ligni ad sanitatem
 gentium. (Apoc. 22. 2.) Felix Malaca, quæ diebus singulis, &
 horis flores, ac fructus ex Te colligit vberimos Honoris, &
 Honestatis. (Eccl. 24.) Scilicet exemplum es fidelium in Chari-
 tate, in Fide, in Castitate. (I. Timot. 4.) Nihil autem est, quod
 magis*

magis ad pietatem, & Dei cultum assidue instruat, quam Superiorum vita, & exemplum. (Trident. sess. 27. c. 1.)

Inde in uniuersam domum Tuam emanat Sanctitas, Modestia, Gravitas, Virtutumque concentus. *Suae Domui bene Prepositum* Episcopum optat Apostolus. *Domum enim Episcopi decet Sanctitudo, honestas in vultu, incessu, habitu, &c.* Discant a Te Episcopi comatulos pueros, & comptos non habere. (Bern. 4. de confid.) Tuum Palatium cella est, ornatus qui Religionem oleat, parcitas qualis in aureis Ecclesiae saeculis, & Apostolicae aetati proximis admirationi fuit. Audis Evangelicam vocem: *Episcopi modesta suppellectile, mensa, ac frugali victu, caveant ne in tota eorum domo aliquid appareat, quod non simplicitatem, Dei zelum, ac vanitatum contemptum praeseferat.* Hoc sequendum est documentum, & antiqua SS. PP. in hac re exempla; ita ut damnanda sit eorum singularitas, qui audacter documentis, & exemplis SS. PP. contradicunt, allegantes oportere tempori seruire: cum potius omnia tempora sint Evangelicae institutioni conformanda, & iuxta normam Evangelici, atque Apostolici spiritus reformanda. (Trid. sess. 25. c. 1.) Sol siquidem temporum vicissitudini, quam ipsa moderatur, obnoxius non est. *Vt sint in signa, & tempora, & dies, & annos.* (Genes. 1.) *Ex ipso Sole menses, & anni numerantur, ex ipso vicissitudines sunt temporum.* (Isid. 3. Etymol.)

Iustum. Ast quando Malacenses adeo florecentem Iustitiam, ac Tuo in imperio, sunt experti, Pr. I? Neque enim Tua Iustitia voluntate coercetur, qualem Iura depingunt: *Est constans, & perpetua voluntas ius suum cuique tribuenda.* (Instit. tit. 1.) Vividior eius effigies Tuo in Habitu apparet, ad Philosophi votum: *Iustitia est habitus, secundum quem aliquis dicitur operativus Iusti.* (5. Ethic. c. 1.) Solis e folio in Orbem terrarum diffundi Iustitiam veteres credidere, quasi a Sole ut supremo Governatore dirigeretur. *Theologi veteres dicebant Regiam omnium Iustitiam e medio Solis throno per cuncta propagari, omnia dirigente, veluti Sol ipse omnium sit Moderator.* (Cassan. supra confid. 8.) Sic e Tua Sede in Malacensem Episcopatum profluunt Iustitiae radij. Ita percipis tuis Ipse oculis, quidquid a Te destinati Iudices, ac Ministri operantur, Soli similis, quem Aegyptij Sceptro aureo, & oculo vigilante ornato depingebant. *Aegyptij, cum Osirin,*

Osirin, quem Solem, & maximum Deorum nuncuparunt, effingere contendunt, sceptrum, in cuius summo oculi species merat, effinxerunt. (Alexand. dier. genial. lib. 1. c. 17.) Et Bithinis è conspectu Solis Tribunal erat, quod illum tanquam Sacrosanctum causæ dijudicandæ præesse dicerent. (Idem lib. 3. c. 5.) Ita Tuis Vicarijs persuasum est, Pr. I.

Non litigiosum. Vbi Tuæ moderationis hæc laus: constantia nostra, & tibi obsequimur; quòd in curiam non ad certamen adulationum, sed ad usum munusquè iustitiæ convenimus; hanc simplicitati Tuæ, veritatique gratiam relaturi, ut quæ vis, velle; quæ non vis, nolle credamus. (Plin. Paneg.)

Ita magno quidem Dei munere, Tuæque singulari laude factum est, ut longo viginti annorum spacio nulla Tibi cum Capitulo Tuo discordia, lis nulla intercesserit: Vna illi Tecum voluntas, Tibique cum illo consensus; Tuæ Iustitiæ, illius obsequio hæc Pax, & Felicitas debebatur. Pax est opus Iustitiæ indirectè, in quantum scilicet removet prohibens; sed est opus charitatis directè, quia secundum propriam rationem charitas Pacem causat: est vnitiva appetitivarum inclinationum. (D. Tho. 2. 2. q. 58. art. 2. ad 11.)

Inter ea quibus Orbis Imperio Romani digni visi sunt, primum locum obtinet Iustitiæ administrandæ, conservandæque Pacis studium, Sanctis Legibus propalatum. Est autem & alia ratio, unde dignè Romani dominium sunt adepti, zelus videlicet Iustitiæ; quo quidem modo acquisierunt Principatum iure naturæ, à quo habet exordium omne iustum dominium. Quales autem fuerunt eorum leges, & quàm Sanctæ, &c. Hoc ergo concesso, consonum videtur naturæ, ut dominium sit concessum pro pace, ac Iustitia conservanda, iurgijs, ac disidijs resecandis. (D. Thom. lib. 3. de Reg. Princ. c. 4.) Quàm Sanctæ vero, quàm vtilis Leges Tuæ Synodales, quasi nova Canonici Iuris Anacephalæosis! Non recedat Volumen Legis huius ab ore tuo, sed meditaberis in eo diebus, ac noctibus, ut custodias, & facias omnia, quæ scripta sunt in eo; tunc diriges viam tuam, & intelliges eam. (Iosue. 1. 8.)

Altera Romanorum laus extitit Amor Patriæ, & Pietas, benevolentiaque singularis. Tertia vero Virtus, per quam subiugarunt Romani mundum, & meruerunt dominium, fuit singularis Pietas, ac benevolentia. (D. Tho. ibi. c. 6.) Mundum regere

gere dignus es, Pr.I. in cuius pectore excellentissima harū virtutum insignia adeò altè impressa sunt. Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus didicisti. Tua Misericordiæ viscera alienis malis velut proprijs condolent. *In tantum aliquis de miseriâ alienâ tristatur, aut dolet, in quantum miseriam alienam apprehendit ut suam.* (D.Tho.2.2.q.30.ar.2.) Cibus tibi insipidus, si famelcentem Ovem Tuam scias. Pauperum angustiam Tuam meritò reputas, nec quiescis, donec remedium adhibueris. *Procul sit (Te audio cum Cassiod.lib.11.ep.5.dicentem) ut aliquo illius Civitatis esuriēte satiemur. Illorum indigentia nostra penuria est. Quid plura? Lati esse non possumus, nisi & illos gaudentes communiter audiamus. Hoc Te, in summâ annonæ charitate, & vernalis frumenti corruptione, permovit, ut apud exteros triticum comparari feceris, quo & necessitati occurreres, & vlturarum tyramidem extirpares. Atque ita tantâ voracitate incorrupta species frumenti comparetur, ut panis inde coctus non horrore, sed delicijs videatur esse propositus. Ponderatio iusta seruetur. Non putatûr abundare, quod quaeritur. Fugite scelerata lucra, vitate nefanda compendia.* (Ibid.)

Solis officia sunt quæcunque præstitisti, Opt. Præsul, qui non modo huic vrbī, totique Provinciæ fertilitatem attulisti; verū & publicæ salutis curam, luctuosissimo illo mortalitatis per triennium grassantis bello, suscepisti. *Sol siderum Dominus, & lucis, vitæque mortalium Quæstor habitus est: quoniam author est luminis cæteris stellis, & pro illius cursu cuncta vigent animantia. Hic idem & morborum, & salatis omnium & frugum, & rerum copię est author, & temporum moderator, & Deus habitus ob infinita propemodum beneficia.* (Natal.in Mythol.lib.5.c.10.) Tuum est quidquid aut in Sacramentorum administratione, aut in Urbis custodia, aut in ægrorum separatione, aut in medicaminum copiâ, & eorum qui evaserant, alimoniâ, victuque necessario, ab omnibus præstitum: Tuæ enim debetur sollicitudini, cui vel mala ipsa visa sunt obedisse, dum Tuis precibus effugata sunt. *Sol iustitiæ, & sanitas in pennis eius.* (Malach.4.5.) *Calefaciunt autem Solis radij pro igneâ Solis, vivificaque natura.* (Cassian.sup.confid.8.) Ibi Tuos redi-

tus amplissimos effudisti potius, quàm erogasti: *Frangere* seuri panem tuum, & egenos, vagosque induc in domum tuam: (en temporis illius adumbratam Imaginem) cum videris nudum, operi eum, & carnem tuam ne despexeris. Tunc erumpet quasi mane lumen tuum, & sanitas tua citius orietur. Tunc invocabis, & Dominus exaudiet. (Isaia 58.7.) Eò quidem efficacia Solis pertingit, vt pestem extinguat. *Gravior fit pestilentia medijs temporibus, quàm per summos calores.* (Nat. lib. 4. c. 10.)

Vix reddita est Malacæ cum alijs vrbibus commercij facultas, cum Solis more, ex hoc in aliud hemisphærium transeuntis, Tuum ipse Episcopatum peragrasti, vt nullus à Tuo se calore posset abscondere. *Nemo est qui se abscondat à calore eius.* (Pl. 18. affonatque Lyra) *De die causat calorem in hemisphærio nostro, & de nocte in hemisphærio opposito.* Vocabant Te scilicet Egentium voces. *Propter miseriam Inopum, & gemitus Pauperum nunc exurgam.* (Pl. 11.) Omnibus solatium afferebas. *Ergo non aetas quemquam, non valetudo, non sexus retardavit, quominus oculos gratissimo spectaculo, Te nimirum, impleret. Te parvuli noscere, ostentare iuvenes, mirari senes, ægri quoque neglecto medentium imperio ad conspectum Tui quasi ad salutem, sanitatemque prorèpere.* (Plin. Paneg.) *Videres oppletas undique vias, angustumque tramitem relictum Tibi, alacrem hinc atque inde populum, ubique par gaudium, paremque clamorem, tam æqualiter ab omnibus ex adventu tuo letitia percepta est, quàm omnibus venisti.* (Ibid.) Tot te benedictionibus excipiebant, quot bonis, ac benedictionibus omnes cumulasti. *Qui Solem suum oriri facit super bonos & malos. Hic etiam nubila humani animi serenat.* (Cassan. ibid.) *Mærorem fugas, I. Pr. pro afflictis facilem authoritatem tuam, suffragiumque concedis, Pastoralis animi officium. Quæris à me, cur officij Sacerdotij nostri esse dicamus, intervenire pro reis? Intercessor cum de culpa constat, pro pœna removenda vel temperanda curam gerit :: Postremò ipse Dominus apud homines intercessit, ne lapidaretur adultera, & eo modo nobis intercessionis commendat officium.* (D. Aug. ep. 54.) *Dignum sanè Tuæ apud omnes Gratiæ argumentum. Habens loquen-*

loquendo locum apud dicitem, damnationem pro retento talento timeat, si cum valet, non apud Deum intercedat. (D. Greg. hom. 9. in Evang.) Sic tot captivos redemisti, quot tuo patrocinio ab oppressionibus liberaſti. *Subvenire enim homini contra quamcunque oppressionem illatam extrinſecè, reducitur ad redemptionem captivorum.* (D. Tho. 2. 2. q. 37. art. 2. ad 2.)

Nullus eſt ſexus, ætas, orbitas, viduitas, inopia, ſervitus, aut anguſtia, cui beneficentiſſima manus Tua non oportunè ſubvenit, ſolis inſtar qui *Beneficentiæ in omnes res naturales eſt author.* (Natal. lib. 5. c. 17.) Atque vt Solis radios orbis totus, ita tuas *elemoſinas enarrabit omnis Eccleſia Sanctorum.*

Tuæ Juſtitiaæ facem Miſericordia ſemper prætulit, quâ præeunte in vitiorum obiurgatione, improborumque ſupplicio reſectum collimaſti ſcopum, I. Pr. *Juſtitia Lumen eſt Miſericordia: Juſtitia ſine Miſericordia eſt cæcus furor, & eſt cæcus ſagittarius occidens hominem, cum debet occidere vitium; ſicut Lamech, qui ſagittavit Cain, & occidit, volens accidere feram.* (D. Thom. de Reg. Princ. l. 1. c. 15.)

Hospitalem. Hoc quoque, ſicut Solis, Tuum eſt elogium. *O mihi hoſpes ſalve, multum grates tibi ago, ſumme Sol.* (Plaut. Pænul. Mendoza lib. 8. Virid. decad. 9. c. 2. n. 178.) Nec deſuit, qui crederet in Æthiopiæ campis paratam è Cælo à Sole menſam omnibus peregrinis patuiſſe. *Eſt locus apparatus epulis ſemper refertus; & quia, vt libet veſci, volentibus licet, menſam Solis appellant: & quæ paſſim appoſita ſunt, affirmant innaſci ſubinde divinitus.* (Pompon. Mela, c. 10. Rodiginus, lib. 19.) Menſam Hospitalem omnibus Tuum Palacium exhibet, innumeros induit pueros ſolemnioribus Feſtis, & accumbentibus miniſtras, verè Redemptoris Noſtri æmulus, qui hanc ætatulam ſingularibus benevolentiaæ ſignis proſecutus eſt. *Smite parvulos venire ad Me, & nolite eos prohibere ad me venire.* (Matt. 19.) *Et complexans eos, & imponens manus ſuper eos benedicebat eos.* (Marc. 10.) Singulis hebdomadis, feriâ V. in SS. Eucharitiaæ cultum, duodecim Pauperes hoſpicio excipis, & fercula inferis, elemoſynamque poſtmodum elargiris; quo fit, vt anno vertente Malaceniſibus omnibus ſuccurreris, de-

nuoque eundem cursum incipias in hoc Christi Zodiaco Sol novus. Sol anni spatio Zodiaci circulum prætervolat, hac autem interveniente distantia suum opus finit, ut ad principium redeat. (Cassiod. lib. 11. ep. 38.) Tuæ Misericordiæ fuit, Hospitales domos, ceu Signa, earumque curatores, velut Altra, Luminibus ornare. Sol quippe suum lumen cæteris quoque syderibus fenerat. (Cassian. supra.) Ijs sanè imperij columnen stabilitur. Hinc est, quod in singulis Provincijs, Civitatibus, & castris ad talia ministeria exercenda sunt Hospitalia instituta, sive per Reges, sive per Principes, & Civis ad pauperum inopiam sublevandam :: De Aristotele etiam tradunt historia, quod Alexandro exhortatorias litteras destinavit, quod pauperum inopiæ memor esset, ad prosperitatem sui regiminis augmentandam. (D. Thom. de Reg. Princ. lib. 2. c. 15.)

Puerorum, quos parentium vel egestas, vel impietas alienæ charitati exponit, domus Tuo favore, & expensis stat, ut Tuam etiam Te ex ore infantium, & lactentium perfecisse laudem sciremus. Illud etiam Nosocomium, quod modò curæ Fratrum B. Ioannis de Deo commissum est, annuis Tuis eleemosynis, vel ad pauperum æstivo tempore levandam niveo potu sitim, fulcitur. Tuæ suberat ditioni domus Antiquariensis, quam iisdem Religiosis tradidisti: & quas hodie Mænobæ, Rondæque possident, Tuis apud Catholicam Maiestatem precibus obtinuere. S. Iuliani Hospitium sub titulo Charitatis Dñi. N. Iesu Christi ad pauperum sepulturam, mendicorum tecto carentium à noctium iniurijs defensionem, infirmorum ad Nosocomia deductionem Tuo favore industriâque erectum est. Nec fæminis honestate, pudoreque carentibus defuisti, quibus Pœnitentiæ domum dicasti: quibus malorum cumulus celeritatem remedij attulit. *Multiplicate sunt infirmitates eorum: postea acceleraverunt: Multiplicate sunt infirmitates, non ad perniciem, sed ut Medicum desiderarent. Postea acceleraverunt, ut sanarentur.* (Aug. in Pl. 15. 4.) Rectè tribuebatur Apollini ars medendi. (Natal. lib. 4. cap. 10.) Tu, Pr. I. Apollo novus illas publicæ libidinis infelices victimas (Ter-tull. de Cultu scem. c. 12.) vexatione (quæ sola dabit intel-lectum.

lectum. Is. 18. 29. delirantibus) revocas. Eas recludere, poena videtur, & gratia est. *Bonum mihi quia humiliasti me, ut discam iustificaciones tuas. Et Poena, & Gratia est.* (Aug. in Ps. 118. 71.) *Affliguntur, sed afflictio ista propitiatio est.* (Philo in Deut. 8. 3. *Afflixit Te.*) Magna sunt Tuarum laudum ornamenta, Pr. I. sed omnium apex, & Corona Misericordia est. *Longè melius, & humanus, & piorum sensibus accommodatus Cicero in Caesaris Laude locutus est, ubi ait: Nulla de virtutibus tuis nec admirabilior, nec gratior Misericordia est.* (Aug. de Civ. lib. 9. c. 5.)

Hæc est Tuæ Imaginis, Pr. I. magnitudo. Sed quam maiorem efficiunt Vmbrae. *In picturâ lumen non alia res magis, quam umbra, commendat.* (Plin. lib. 3. ep. 13.) Vmbra appello, sed nobiles, sed illustres, sed omni luce clariores, quibus tua Imago resplendet, Tuas illas Virtutes, Animi Moderationem, Exaltationis, & Honorum potius Despectum, quam Fugam. *Non Cupidum Præsulem pingit Apostolus. Ille vero erit Magnus, qui, Tui imitator, fuerit omnis ambitionis alienus.* (S. Leo ep. 55.) Minorem te nobis Sol exhibet in Cœli vertice; maiorem in Occasu, ubi vmbra- rum satellitio magnitudinem auget. *Sol occidens maior videtur, minor in Cœli medietate, eo quod in Horizonte per aërem densiorem, & humectiorem ipsum videmus.* (Cassian. supra.) Magnus eras, Pr. I. avitis splendoribus; sed ijs pro Christo depositis, maior evasisti. Alterum ex ambitione triumphum reportasti; cum enim inter eos, qui ad Archiepiscopatus Hispalensis Sedem occupandâ destinabantur à Senatu Regio, principem locum obtineres; apud Regiam Matrem tunc Regni Gubernatricem Tua operosa intercessit Humilitas, ut Te ab eo summo Onere (ita Honorem illum, qui Ilmo. D. D. Ambrosio Ignatio Spinola & Gazman, maiorum etiam meritissimo, obrigit, appellabas) immunem redderet. *Hic solus sprevisse potest, qui iure meretur.* (Claud. 2. Paneg. Serenæ.)

Tertium, & excellentius triumphasti septimo abhinc anno. Te nec opinantem quidem Catholica Maiestas Supremum Castellæ Præsidem nuncupavit, regioque decreto suam firmavit mentem. Noverat quæ tibi experientia,
quanta

quanta imperandi Ars inesset, quis in vtriusque Maiestatis obsequio procurando zelus; aut Tu, relatis tanto Regi debitis grati animi significationibus, munus recuisti, quo illo dignior visus es. *Illud tamen præ cæteris mirum, quod cum omnia faceres, ut imperare deberes, nihil tamen faciebas, ut imperares. Argumentum est dies ille, communis boni auctor, quo Tu cum ad suscipiendam Rempublicam vocaberis, oblatum Imperium renuisti: nec dans speciem tantum ut cogi videreris; sed obnixè, & diu, & velut impetraturus egisti.* (Pacat. Paneg. Theod.) *Modestiam Tuam noveram non appetere Principatum, quem tamen semper morum elegantiam merens induisti. Quo quidem tanto dignior indicaris, quanto à crimine ambitionis videris esse remotior.* (Plutarch. de instit. ad Traianum.) *Nec tam mihi Magnus apparerem, Pr. I. si occupatam Sedem relinqueres, ac dum oblatam recuisti. Illud enim pluribus accidit, hoc paucis; & illud suadere quandoque potest Mundi consilium, hoc vnicè Christi persuadet exemplum. Qui sciens quia venturi essent, ut raperent eum, & facerent eum Regem, fugit iterum in Montem.* (Ioan. 6.) *Christus antequam exaltetur, humiliatur, fugit, erudiens nos, humanas contemnere præpropere dignitates.* (Chrysostr. tom. 41.) *Geminæ hoc gloriæ est, ubi ingens Animus Penè tantum in remittendis honoribus se gessit, quantum gesserat in emerendis.* (Valer. Max. l. 4. c. 1. n. 6.) *Nec compendiosior ad acquirendos honores omnes via est vlla: Omnia nimirum habet, qui nihil concupiscit, & quidem certius quam qui cuncta possidet.* (Idem lib. 4. c. 4.) *Dignus enim ab omnibus proclamatur: Est demum vera felicitas, felicitate dignum videri.* (Plin. Paneg.)

Eadem omnium vox est quærentium, cur in summo Dignitatis fastigio locatus non sis, I. Pr. *Nec alius Cato ni Honoris Apex sublimior visus est. Cato cum insignium virorum in foro statuas spectaret, rogareturque, cur ibi suam quoque non haberet? Malo, inquit, percunctari homines, cur mihi statua posita non sit, quam cur sit?* (Plutarch. in Catone) *Vmbra hæc eminere Tuam faciet Imaginem, I. Pr. Nec enim Pictura, in qua nihil circumlitum est, eminent.* (Quintil. Instit. lib. 8. c. 5.) *Eminent autem Tua, non apud Malacenses*

centes modo, aut Hispanos, verum apud exterarum gentes, ipsamque Caput orbis Romam, unde in omnes Provincias late diffunditur. Sed & Tibi, Gloriosè Princeps, cum sis absolute mirabilis (Theodahadus Iustinianum alloquitur apud Cassiod. l. 10. ep. 20.) aliquid tamen additur, cum Te omnia regna venerantur :: sed illud est omnimodis singulare, in extraneâ gente Laudem propriam invenire. Diligeris quidem in his regnis; sed quanto præstantius in Italia partibus amari, unde nomen Romanum per orbem terrarum constat esse diffusum?

Adumbravi potius, quam depinxi Tuam Imaginem, I. Pr. nil veritus adulatoris notam, veritatis publicâ voce dum loquor. Nemo enim sub oculis præsentia penè, & nimiti nota cõmemorat, nisi qui de Veritate confidit. (Ennod. in Epiphano.) Magnis quippe Virtutibus Ita debetur laus, ut non qui eas celebraverit, benignus existimetur; sed qui tacuerit, malignus. (Philos. 2. Ethic. 5.) Debetur quidem Tuis Virtutibus Æternitas. Laus bonis Viris maximè debetur, per quam immortalem eorum memoriam reddere queamus. (Nazian. orat. 11.) Sed ea est rerum maximarum gloria, ut eas nostrâ laudatione assequi nunquam possimus. Ut enim Pictores pulcrâ absolutamque faciem raro, nisi in peius, effingunt, ita ego ab hoc archetypo labor, ac decido. (Plin. l. 5. ep. Antonino.) Nec timendum mihi est, ne penicillus aliquid Veritati suis coloribus addiderit; imò maximè vereor, ne ob imbecillitatem suam aliquid de dignitate detrahat. (Naz. or. 23.) At Te, velut Solem, laudare prolixius, superflui laboris est. Superforanei laboris est commendare conspicuos, ut si in Sole positus lucem præferres, & accensu luminum claritudinem diei gestias adiuvare. (Symmach. ep. 94.)

Prodeat ergo, Undasque fecet Liber hic, in eoque I. T. Dom. Imago; nec enim insolitum erit Solem aureâ cymbâ navigantem adspicere. Alij non mergi Solem in Oceanum crediderunt, sed in poculo navigare. (Natal. l. 5. c. 17.) Exorre & Tu huic Operi, Pr. I. Tuisque radijs eius Authori lumen impartire novum, qui mortali extinctus æternæ Vitæ ortus est, Doctoris privilegio in Stellam recusatus. De Magistris Theologis, ex quibus post modum copia possit haberi
Docto-

Doctorum, qui velut Stella in perpetuas aeternitates mansuri
ad Iustitiam valeant plurimos erudire. (Honor. 3. in c. 5. de
Magistris.) Solis autem munus est lucem fœnerare syde-
ribus, quæ Luce orbata reperiuntur. Et quidem è Socie-
tate Iesu Stella hæc maiorem Tecum, I. Pr. Tuâque cum
Prædicatoriâ familiâ facibus, & stellâ ornatâ, affinitatem
ostentat; eoque iure Orphani Libri tutela Te Patrem pos-
tulat. *Orphanos educandi curam tradi maternis affinis, ex
Charondæ lege novimus. (Diod. l. 12. Bibl.) Et proximio-
ribus astris maiorem lucem Sol commodat. Sol amplius
illustrat Lunam sibi proximam, quam cæteros Planetas, &
Stellas eidem remotiores. (Ioan. Martaigne de præmin.
Sacri Coll.) Imo & cum Luna lumen à Sole accipiat, Solis
Filia dicta est. (Natal. l. 3. c. 17.)*

Te Patrem agnoscent, I. Pr. huius Operis Disertatio-
nes, imò & Bœtica nostra, vniuersaque Iesu Societas, cuius
Filij Deum enixè precamur, vt I. D. Tuam seruet incolu-
men, omni què felicitatis cumulo ornet. Vale, Ill. Pr. diu-
què vive.

Ill^{me}. D. T.

Obsequentiff. & Humill. Serv.
Prov. Boeth. Voto, ac Nomine

Bartholomæus de Plasencia,
S. I. V. Provincialis.

IVDI.